

## มาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนโทษจำคุก\*

### Measures to Secure the Enforcement of the Sentence Imposed Instead of Imprisonment

ปิยะบุตร บุญธรรม (Piyabud Boontham)\*\*

#### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนโทษจำคุก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศเพื่อเสนอแนะแนวทางในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยนำมาใช้กับระบบกฎหมายของประเทศไทย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาทางกฎหมาย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยด้านเอกสารและตำราทางกฎหมาย ตลอดจนศึกษาค้นคว้าเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ โดยการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมุ่งเน้นไปที่การบังคับโทษจำคุกซึ่งถือว่าเป็นมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิด และนอกจากนี้ยังพบว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยในหมวดว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างจริงจัง นำมาซึ่งปัญหาความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังนั้น เพื่อการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นควรให้นำมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้แทนมาตรการบังคับใช้โทษจำคุกเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอีก โดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาตั้งแต่มาตรา 39 - 50 มาตรา 194 และ มาตรา 196 ให้มีความทันสมัย ชัดเจน และสามารถบังคับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งหากหน่วยงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมสามารถนำมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ได้รับการแก้ไขมาบังคับใช้ควบคู่กับมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด กล่าวคือ การบังคับ

\* วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความ : เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญำบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยมากกว่าการมุ่งลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อเสี่ยงการลงโทษจำคุกและเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาอาชญากรรมของสังคม ตลอดจนการลดความแออัดของนักโทษในเรือนจำ

\*\* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Email address : [piyabudboontham@hotmail.com](mailto:piyabudboontham@hotmail.com) โทรศัพท์ 089-6856200 อาจารย์ที่ปรึกษาทางศาสตราจารย์วิกรม รัชชูปงชน

Graduate Student, LL.M. Program Major : judicial administratio Sukhothai Thammathirat University

Email address : [piyabudboontham@hotmail.com](mailto:piyabudboontham@hotmail.com) Tel 089-6856200 Advisor : Assistant professor Wikorn Rakpuangchon.

โทษจำคุก อย่างเป็นระบบได้สัดส่วนสอดคล้องต้องกันตามหลักความสมควรแก่เหตุ ปัญหาอาชญากรรมในสังคมที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ก็จะสามารถควบคุมได้ และมีปริมาณลดลงอันจะส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

**คำสำคัญ :** วิธีการเพื่อความปลอดภัย, การใช้บังคับแทนโทษจำคุก

### Abstract

The propose of the research entitled “ Measure for Safety Instead of Imprisonment” are to study the fundamental ideas, rationales and theories of the measure of safety as well as the legal basis related to the use of the measure of safety in Thailand and some foreign countries . This is included, the legal concepts, theories and principles used to govern the measure of safety in Thailand and some foreign countries will be compared and analyzed for ascertaining the suggestions for improving the measure of safety in Thai legal system.

This research is a quantitative research by analysis documentary and legal text books including study on document related measure for safety instead of imprisonment in Thailand and France, Germany and Japan. In order to give an advise to the government or related authorized agencies to review criminal code of Thailand .

The study found that the current criminal justice system in Thailand tended to use imprisonment instead of the measure of safety although the measure of safety was the legal means for the prevent in of offenses. In the regards, it was revealed that the Criminal Code of Thailand, especially in the section related to the measure of safety has been in force since B.E. 2499. In the modern era, the law was considered obsolete and not suitable for current Thai Society as the authority could not use the measure of safety in efficient manner, leading to the overcrowding of prisoners. To resolve the aforementioned problems, it was suggested to use the measure of safety instead of imprisonment moreover, the amendments to the Criminal Code Section 39-50 and Section 194 and Section 196 should have been made to make them more modernized and efficient. If the governmental authority in criminal justice system would take into account the amended measure of safety along with the imprisonment in proportional and reasonable manners corresponding to the offenses. Crime rate that was likely to increase every year might be decreased and became under control.

**Key word :** Measure for safety, Enforce instead of Imprisonment

## บทนำ

ระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยมีลักษณะการส่งต่อกันเป็นทอดๆ เหมือนระบบสายพาน โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากพนักงานสอบสวน ส่งต่อให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการส่งต่อมายังศาล และสุดท้ายคือ งานราชทัณฑ์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันศาลไทยมักจะพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยโดยเชื่อว่าการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นการทำให้คนในสังคมเกิดความกลัวหรือยับยั้งไม่กล้าที่จะกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของสังคม และเชื่อกันว่าการพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยนั้นเปรียบเสมือนยาวิเศษสามารถรักษาได้ทุกโรค ทั้งที่ความเป็นจริงนั้นการลงโทษจำคุกจำเลยเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับสังคม และเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ กล่าวคือ การนำผู้ที่กระทำความผิดเล็กน้อยหรือกระทำความผิดที่เกิดจากความประมาทไปจองจำในเรือนจำเพียงระยะเวลาสั้นๆ นั้น อาจทำให้เขาเหล่านั้นมีมลทินและเมื่อพ้นโทษออกมาแล้วก็เป็นการยากที่สังคมไทยในปัจจุบันจะให้การยอมรับ ทำให้เขาเหล่านั้นหันกลับมากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวรัฐควรหามาตรการอื่นมาบังคับใช้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมแทนการลงโทษทางอาญา

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ศาลสามารถนำมาใช้บังคับเพื่อแก้ปัญหาสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันสังคมและป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยการบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขเยียวยาผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมและกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ในทางตรงกันข้ามหากศาลยังคงคิดว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดเปรียบเสมือนยาวิเศษที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทุกอย่างเหมือนเช่นในอดีต ย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยซึ่งจะพบว่า การลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดเพื่อให้เขาเหล่านั้นเช็ดหลาบแล้วไม่หันกลับมากระทำความผิดซ้ำนั้นไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดนัก ดังจะเห็นได้จากสถิติการรับแจ้งและการจับกุมผู้กระทำความผิด ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระหว่างปีงบประมาณ 2551- 2557 พบว่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งมีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรวมอยู่ด้วย และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี จากสถิติการจับกุมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า การจับกุมคดียาเสพติดมีปริมาณการจับกุมดำเนินคดีสูงกว่าคดีในกลุ่มอื่น โดยสัดส่วนการจับกุมสูงถึงร้อยละ 71.19 (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557) ของการจับกุมคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายทั้งหมด และจากปริมาณจำนวนคดีที่เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี ส่งผลทำให้พนักงานสอบสวนมีปริมาณงานคดีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพในการสืบสวน สอบสวน และการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพน้อยลง

เมื่อผลการดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวนมีจำนวนมากขึ้น ผลที่ตามมาคือ ปริมาณคดีในชั้นพนักงานอัยการย่อมมากขึ้นเช่นกัน และผลที่ตามมาอีกเป็นทอดหนึ่ง คือ ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลย่อมมีจำนวนมากขึ้นอีกทอดหนึ่งส่งต่อกันมาเป็นระบบสายพาน จากสถิติการดำเนินคดีของสำนักงานศาลยุติธรรมระหว่างปีพ.ศ. 2551 - 2557 พบว่าจำนวนคดีอาญาที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะศาลชั้นต้น เมื่อปริมาณคดีเพิ่มมากขึ้นเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้ต้องหาที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลในคดีอาญามากขึ้นเช่นกัน

และจากการรวบรวมข้อมูลการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรพบว่า คดีอาญาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรม ในปี 2551 - 2557 (สถิติคดีศาลทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานศาลยุติธรรม ระหว่าง พ.ศ.2551 - 2557) ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรมีจำนวนคดีที่ค้างมาและรับใหม่เพิ่มสูงขึ้นแม้ในบางปีจะมีปริมาณคดีลดลงแต่ก็ถือว่าเป็นปริมาณค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นในทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2557 พบว่ามีคดีที่ค้างพิจารณาที่ค้างมาจากปีก่อนหน้านี้ และมีคดีที่รับเข้ามาใหม่ถึง 630,441 คดี (สถิติคดีศาลทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานศาลยุติธรรม ระหว่าง พ.ศ.2551 - 2557) จะเห็นได้ว่าจากสถิติข้างต้นปริมาณการรับคดีใหม่ในศาลชั้นต้นและที่ค้างการพิจารณามีเป็นจำนวนมาก

จากการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า การดำเนินคดีอาญาไม่ว่าในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และชั้นศาลมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเมื่อผลการดำเนินคดีมีจำนวนมากขึ้นเช่นนี้ย่อมหมายความว่าปริมาณนักโทษในเรือนจำย่อมมีจำนวนมากเช่นกัน ส่งผลต่อการบริหารจัดการของกรมราชทัณฑ์ และความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ นำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ในเรือนจำมากมาย

ดังนั้นจะเห็นได้จากปริมาณผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์ ประมาณ 327,552 คน เป็นชาย 279,886 คน หญิง 47,666 คน (สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ ,กุมภาพันธ์ 2558) จากข้อมูลข้างต้นพบว่าปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาปริมาณนักโทษล้นเรือนจำและส่งผลกระทบต่องบประมาณและประสิทธิภาพในการการบริหารงานราชทัณฑ์ ทั้งนี้ พบว่า รัฐบาลมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าอาหารของนักโทษประมาณคนละ 42 บาทต่อวัน (ธานี วรภัทร์ (2554 : 85) วิฤตราชทัณฑ์ วิฤตกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.) และในปี พ.ศ. 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558) กรมราชทัณฑ์มีปริมาณนักโทษหรือผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมดูแลทั้งหมดถึง 327,552 คน ดังนั้น รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณค่าอาหารของนักโทษประมาณวันละ 13,757,184 บาท

หากรัฐยังปล่อยให้เกิดปัญหาเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อภารกิจของกรมราชทัณฑ์ กล่าวคือ นอกจากกรมราชทัณฑ์จะมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังและป้องกันมิให้ผู้ต้องขังในเรือนจำหลบหนีออกไปสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้สุจริตแล้ว กรมราชทัณฑ์ยังมีส่วนในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้สามารถกลับตนเป็นคนดีก่อนจะได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลและพัฒนาพฤติกรรมของนักโทษให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการฝึกอาชีพต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้น การที่กรมราชทัณฑ์จะสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จดังที่กล่าวมาข้างต้นได้นั้น กรมราชทัณฑ์จะต้องมีปริมาณเรือนจำที่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และจำนวนเจ้าหน้าที่ต้องมีจำนวนที่เพียงพอเพื่อสามารถที่จะควบคุมดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึงและสามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานของกรมราชทัณฑ์

จากการศึกษาพบว่ารัฐบาลต้องเสียงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปี 2557 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้รับงบประมาณจำนวน 118,600,720,700 ล้านบาท (พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี,2557)

จากข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดพบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของไทยใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะต้องใช้จ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี แต่ในทางกลับกันพบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังไม่สามารถบริหารจัดการคดีให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เท่าที่ควร ส่งผลให้ปริมาณคดีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี จนในที่สุดเกิดปัญหาปริมาณนักโทษล้นเรือนจำและส่งผลกระทบตามมาอีกหลาย ๆ ด้าน

การแก้ไขปัญหาหนักโทษล้นเรือนจำนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องหามาตรการอื่นในการลดปัญหาอาชญากรรมและเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และมาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็เป็นอีกมาตรการหนึ่งในการลดปริมาณอาชญากรรมและเป็นการเลี่ยงการบังคับโทษจำคุก และเนื่องด้วยการบังคับโทษจำคุกนั้นมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดบางกลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก แต่การบังคับใช้โทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดในคดีเล็กน้อย หรือที่ได้กระทำไปเพราะพลั้งพลาด ประมาทเลินเล่อ หรือมิได้มีเจตนากระทำความผิดหรือมีจิตใจชั่วร้าย สังคมควรให้โอกาสในบุคคลเหล่านั้นกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการแยกกลุ่มบุคคลที่กระทำความผิดเล็กน้อยออกจากกลุ่มบุคคลที่เป็นอาชญากรรมของสังคม เพราะการลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดนั้นอาจใช้ไม่ได้ผลกับผู้กระทำความผิดในทุกประเภท และหากนำผู้กระทำความผิดเล็กน้อยหรือประมาทเลินเล่อมาลงโทษจำคุกยังจะเป็นการซ้ำเติมบุคคลเหล่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกจองจำ เป็นการสร้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดและเมื่อพ้นโทษออกมา ก็เป็นการยากที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมได้ นอกจากนี้ เรือนจำยังถือว่าเป็นแหล่งรวมผู้กระทำความผิดประเภทต่างๆ ไว้ด้วยกัน จึงอาจเกิดการถ่ายทอดนิสัยและทัศนคติในการกระทำความผิดแก่กันได้ หรืออาจจะเรียกว่าเรือนจำเป็นแหล่งอนุบาลอาชญากรรมก็ว่าได้ และในทางกลับกันหากรัฐนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้และนำกลุ่มบุคคลเหล่านั้นมาฝึกหัดอาชีพตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยแล้วให้เขาเหล่านั้นกลับออกมาอยู่ในสังคมได้เช่นคนปกติปัญหาสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้นก็จะไม่เกิดขึ้นและจะค่อยๆ หดไป

ดังนั้น เพื่อให้การแก้ปัญหาหนักโทษล้นเรือนจำและเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรมตลอดจนเป็นการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และเพื่อใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลและการลดปริมาณนักโทษในเรือนจำ ผู้เขียนจึงเห็นควรศึกษามาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยว่ามีข้อบกพร่องประการใด และเหตุใดหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจึงไม่บังคับใช้มาตรการดังกล่าวแก่ผู้กระทำความผิด และประมวลกฎหมายอาญาในหมวดว่าด้วยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

## วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศและต่างประเทศ
- 2.2 เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศ

2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศ

2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย

### ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษามาตรการการบังคับกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทย ศึกษาเปรียบเทียบหลักการแนวคิดทฤษฎีและกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมัน และประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีรูปแบบ มาตรการและกลไกทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญาที่มีรูปแบบและวิธีการที่เป็นมาตรฐาน ถูกต้องและให้ความเป็นธรรมทุกฝ่ายสามารถเข้าใจได้ง่าย เป็นไปตามหลักการและเหตุผลอันเป็นจุดมุ่งหมายของการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

### วิธีการวิจัย

การศึกษาศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษารวบรวมข้อมูลทางเอกสาร (Document Research) ซึ่งจะทำให้การศึกษาเอกสารทางกฎหมายต่างๆ เป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการศึกษา ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย เพื่อทราบมาตรการทางกฎหมายที่แตกต่างกันตลอดจนทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับกลไกการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญาของประเทศไทย โดยการรวบรวมและเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ

### ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยมุ่งที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษมากกว่าที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยการนำตัวบุคคลเหล่านั้นมาลงโทษจำคุก ซึ่งปัจจุบันพบว่าผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวนคิดว่าการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดนั้นเป็นการแก้แค้นทดแทนให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากลำบาก และเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และคิดว่าการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดนั้นเปรียบเสมือนยาวิเศษที่สามารถรักษาได้ทุกโรค ผู้เขียนเห็นว่าการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษจำคุกนั้นไม่ใช่การแก้ปัญหาของสังคมอย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นการเพิ่มภาระให้แก่หน่วยงานของรัฐ เช่น การบริหารจัดการด้านบุคลากรของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องมีมากขึ้นให้เหมาะสมกับปริมาณผู้ต้องขัง ตลอดจนการบริหารจัดการเรื่องเครื่องอุปโภคและบริโภคของผู้ต้องขัง ดังนั้น หากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของไทยยังมีแนวคิดว่าการลงโทษจำคุกเปรียบเสมือนยาวิเศษที่สามารถรักษาได้ทุกโรค ย่อมนำมาซึ่งปัญหาสังคมอีกมากมาย เช่น ปัญหาความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากการที่รัฐนำกลุ่มบุคคลที่กระทำความผิดเล็กน้อยๆ และเขาเหล่านั้นสามารถแก้ไขพฤติกรรมเสียให้เป็นคนดีของสังคมได้ และไม่ใช่อาชญากรรมที่ร้ายแรงไปจองจำในเรือนจำ ย่อมเป็นการสร้างตราบาปและเป็นการสร้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิด เมื่อพ้นโทษออกมา ก็เป็นการยากที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมได้ ประกอบ

กับสังคมไทยในปัจจุบันยังไม่ให้การยอมรับและให้โอกาสแก่บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกในการใช้ชีวิตประจำวันเช่น คนปกติ ทำให้เขาเหล่านั้นต้องหาวิธีการเอาตัวรอดในสังคมโดยการกระทำความผิดขึ้นอีกครั้ง เช่น การลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ตลอดจนการค้ายาเสพติดเพื่อให้ได้เงินมาเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว นอกจากนั้นยังพบว่าเรือนจำยังเป็นแหล่งรวมผู้กระทำความผิดประเภทต่างๆ ไปด้วยกัน จึงอาจเกิดการถ่ายทอดนิสัยและทัศนคติในการกระทำความผิดแก่กันได้ หรืออาจจะเรียกว่าเรือนจำเป็นแหล่งอนุบาลอาชญากรรมก็ว่าได้ ในทางกลับกันหากรัฐนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้และนำบุคคลกลุ่มที่กระทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ และไม่ใช่อาชญากรรมร้ายแรงของสังคมมาบำบัดฟื้นฟู ผูกมัดอาชีพตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรมแล้วให้เขาเหล่านั้นกลับออกมาอยู่ในสังคมได้เช่นคนปกติปัญหาสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้นก็จะไม่เกิดขึ้นและค่อยหมดไป

จากการศึกษาพบว่า การบังคับใช้โทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียวยังไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา ที่ถูกต้องหากแต่เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ดังนั้น รัฐควรหามาตรการอื่นมาบังคับใช้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของ คนในสังคมแทนการลงโทษทางอาญาซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นอีกมาตรการ การหนึ่งที่ศาล สามารถนำมาบังคับใช้เพื่อแก้ปัญหาสังคมให้ปลอดภัย อาชญากรรมได้เนื่องจากวิธีการเพื่อ ความปลอดภัย มีวัตถุประสงค์ในป้องกันสังคมและป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิด หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้นหากรัฐสามารถนำกลุ่มบุคคลที่กระทำความผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อย และเขาเหล่านั้นยังสามารถนำมา บำบัดฟื้นฟูให้เป็นคนดีของสังคมได้ โดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งถือว่ามีปริมาณมากที่สุดและถือว่าเป็น จุดเริ่มต้นของการก่ออาชญากรรมในประเภทอื่นๆ โดยการนำกลุ่มบุคคลที่มียาเสพติดไว้เพื่อเสพและไม่ใช้ผู้ จำหน่ายยาเสพติดและไม่อยู่ในเงื่อนไขของการเข้ารับการฟื้นฟูตามกฎหมายมาบำบัดฟื้นฟูให้เป็นคนดีของสังคม โดยไม่ต้องพิพากษาลงโทษจำคุก ผู้เขียนเชื่อว่าปัญหาอาชญากรรมของสังคมจะลดน้อยลงไม่มากก็น้อย

และจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทยว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้เขียนเห็นว่ายังมีกฎหมายอีกหลายมาตราที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยใน ปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการเปิดช่องทางในการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถ นำมาใช้บังคับในการกักขังผู้กระทำความผิดออกจากระบบการฟ้องร้องดำเนินคดีหากความผิดดังกล่าวเป็น ความผิดเล็กน้อยโดยพิจารณาประกอบกับประวัติภูมิหลัง บุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อม ของแต่ละบุคคลเป็นกรณีไป และถึงแม้มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะไม่ได้เป็นมาตรการการกักขังเพื่อลดปริมาณคดีสู่ศาลโดยตรง ก็ตาม แต่ถือได้ว่าส่งผลทางอ้อมในการลดปริมาณคดีในระดับหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการนำมาตรการที่เหมาะสมมา บังคับใช้กับผู้ที่มีสภาพอันตรายแต่ไม่ควรถูกต้องคุมขังในเรือนจำเพื่อเป็นการเยียวยาบุคคลดังกล่าวมิให้กระทำ ผิด และแม้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 จะให้ดุลยพินิจแก่ศาลในการรื้อการลงโทษและใช้เงื่อนไข การคุมประพฤติก็ตาม แต่ถึงอย่างไรวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ยังเป็นมาตรการในการช่วยลดปริมาณ อาชญากรรมของสังคมและเป็นการเลี่ยงการบังคับโทษจำคุก และเนื่องด้วยการบังคับโทษจำคุกนั้นมีความ เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดบางกลุ่มบางประเภทเท่านั้น ดังนั้น หากรัฐสามารถนำมาตรการในการป้องกันสังคม กล่าวคือ วิธีการเพื่อความปลอดภัย มาบังคับใช้ควบคู่กับมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด คือ

การบังคับโทษจำคุก อย่างเป็นระบบได้สัดส่วนสอดคล้องต้องกันตามหลักความสมควรแก่เหตุปัญหาอาชญากรรมในสังคมที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ก็จะสามารถควบคุมได้

ซึ่งจากการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยพบว่าปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 ซึ่งกำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยไว้ 5 ประเภท คือ

- 1) กักกัน
- 2) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- 3) เรียกประกันทัณฑ์บน
- 4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล
- 5) ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

และจากการศึกษาพบว่ามาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการ ยังมีข้อบกพร่องที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาในหมวดที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตั้งแต่มาตรา 39 ถึงมาตรา 50 ดังกล่าวในหัวข้อต่อไป

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้เขียนพบประเด็นปัญหาตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับมาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

1. มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาคดีให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดดังต่อไปนี้” ผู้เขียนเห็นควรตัดคำว่า “ไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว” ออก เนื่องจากการกำหนดโทษขั้นต่ำในการบังคับใช้การกักกันจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อศาลในการบังคับใช้มาตรา 41 เพราะในบางคดีศาลลงโทษจำคุกจำเลยต่ำกว่าหกเดือน และหากผู้กระทำความผิดนั้นกระทำความผิดซ้ำติดต่อกัน 2 ครั้ง และไม่ใช้ความผิดที่ร้ายแรงมากนักก็ไม่สามารถนำมาตราการกักกันมาบังคับใช้กับบุคคลนั้นได้ และหากศาลพิพากษาจำคุกเขาเพียงระยะเวลาสั้นๆ ก็ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถูกต้องและนำมาซึ่งปัญหาสังคมต่างๆ มากมายดังที่กล่าวมาข้างต้น

2. มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาคดีให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก” ผู้เขียนเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาคดีให้กักกันมาแล้วหรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดดังต่อไปนี้ คือ ” ผู้เขียนเห็นว่าหากมีการเพิ่มเติมเงื่อนไขในการบังคับใช้การกักกันให้มีการนำบุคคลที่เคยถูกศาลรอการลงโทษมาแล้ว 2 ครั้งในความผิดบางประเภทที่ไม่สมควรให้เขาต้องโทษในเรือนจำและนอกจากนั้นยังพบว่าบุคคลที่มีการกระทำความผิดซ้ำๆ ติดต่อกันถึง 2 ครั้งนั้นถือว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดเป็นนิสัยและเห็นสมควรได้รับการเยียวยาและแก้ไขฟื้นฟูให้เขากลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมและของครอบครัว ยกตัวอย่างเช่น ความผิดฐานมีเมฆพ่นไฟในครอบครองซึ่งบางครั้งเขาเหล่านั้นอาจมีไว้เพื่อเสพแต่ไม่อยู่ในเงื่อนไขในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งคดี

เหล่านี้ส่วนใหญ่ศาลจะพิพากษาการลงโทษ แต่หากมีการกระทำผิดซ้ำๆ 2 ครั้ง และหากมีการกระทำผิดครั้งที่ 3 ส่วนใหญ่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกโดยไม่รอลงโทษจำคุกให้กับผู้กระทำผิด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเขาเหล่านั้นยังเป็นบุคคลที่ยังสามารถที่จะแก้ไขเยียวยาให้กลับเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ และถือเป็นผู้ป่วยที่ควรได้รับการรักษา และได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากอาการติดยาเสพติด และหากนำเขาเหล่านั้นเข้าไปอยู่ในเรือนจำเพียงระยะเวลาสั้นๆ ย่อมไม่เกิดผลดีต่อตัวจำเลยเองและต่อสังคม ดังนั้น การนำบุคคลเหล่านี้มาบำบัดฟื้นฟูแก้ไขเยียวยา ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และเข้ารับการฝึกอาชีพ ผู้เขียนเชื่อว่าเขาเหล่านั้นจะไม่หันกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

3. เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41 จะสามารถบังคับใช้ได้ต้องเป็นกรณีที่เขาเงื่อนไขในบทบัญญัติมาตรา 41 (1) - (8) เท่านั้น ซึ่งหากปรากฏกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. 2534 ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มาตรา 41 ไม่สามารถบังคับใช้ได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า เพื่อให้การบังคับใช้มาตรา 41 แห่งประมวลกฎหมายอาญาสามารถบังคับใช้กับฐานความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งความผิดเหล่านี้มีสถิติการกระทำความผิดเป็นจำนวนมากและเพื่อเป็นการลดปริมาณนักโทษในเรือนจำและเป็นการลดความผิดที่แก้ไขเยียวยาให้เขาเหล่านั้นเป็นคนดีของสังคมได้ และเพื่อให้มาตรา 41 สามารถบังคับใช้กับฐานความผิดดังกล่าวได้ ผู้เขียนจึงเห็นควรให้เพิ่มเติมมาตรา 41 แห่งประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มเติม (9) – (11) ดังนี้

(9) ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

(10)ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. 2534

(11)ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

4. ปัจจุบันสถานที่กักกันไม่มีความชัดเจนจึงทำให้ต้องนำผู้ต้องถูกกักกันไปกักกันไว้ในเรือนจำแทนทำให้ผู้ต้องถูกกักกันมีความรู้สึกว่าเขาถูกต้องโทษจำคุกและแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 และได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 154/2511 เรื่อง กำหนดเขต เขตกักกันนครปฐม ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2511 ให้กำหนดเขตกักกันนครปฐม ขึ้นที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม เพื่อดำเนินการควบคุม คดีนิสัย ศึกษาอบรม และฝึกหัดอาชีพผู้ถูกกักกัน และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 643/2512 เรื่อง กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ลงวันที่ 18 กันยายน 2513 ให้กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ขึ้นที่ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสัตหีบ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินการเช่นเดียวกับเขตกักกันนครปฐม ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตลอดจนศาลไม่กล้าที่จะบังคับใช้วิธีการกักกันอย่างจริงจัง ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้มาตรการกักกันมีมากขึ้นจึงควรให้มีการเพิ่มเติมมาตรการในการกักกันดังเช่นวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นมีมาตรการการกักกันโดยการกักบริเวณให้อยู่ในที่อยู่อาศัย โดยใช้กำไลข้อมือ ข้อเท้าอิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้ต้องถูกกักกันดังที่ประเทศไทยบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดฐานเมาแล้วขับ และให้ประกอบอาชีพหรือทำงานที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ซึ่งหากประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ได้ย่อมส่งผล

ดีต่อรัฐบาลในด้านงบประมาณ บุคลากรในการควบคุมดูแลผู้ต้องหา และไม่ต้องจัดหาสถานที่ในการกักกันผู้ต้องหา ตลอดจนส่งผลดีต่อตัวผู้ต้องหาเอง

5. เพื่อให้การบังคับใช้มาตรา 45 แห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยเรื่องการห้ามเข้าเขตกำหนด มีการบังคับใช้อย่างจริงจังและเห็นผลเป็นรูปธรรม ผู้เขียนเห็นควรให้มีการนำมาตรการคุมประพฤติโดยการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือ ข้อมือ หรือ ข้อเท้าอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ต้องคำพิพากษา ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันผู้พิพากษาไม่สามารถทราบได้ว่าหากพิพากษาให้ต้องห้ามจำเลยเข้าสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง และจำเลยยังฝ่าฝืนเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานไหนจะเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบคอยติดตามไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเข้าไปในสถานที่ต้องห้ามดังกล่าว หรือหากจะให้พนักงานคุมประพฤติคอยสอดส่องดูแลก็คงจะเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากปัจจุบันพนักงานคุมประพฤติมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ และแม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 194 จะบัญญัติกำหนดโทษสำหรับผู้ต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 ไว้ก็ตาม แต่โทษในมาตราดังกล่าวก็มีจำนวนน้อยซึ่งอาจทำให้ผู้ต้องโทษไม่เกรงกลัวต่อการที่จะต้องฝ่าฝืนคำสั่งศาล ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงโทษปรับในมาตรา 194 ซึ่งปัจจุบันกำหนดโทษปรับไว้ไม่เกินสองพันบาทหากนำมาเปรียบเทียบกับความผิดมูลโทษแล้วจะพบว่าความผิดมูลโทษมีอัตราโทษปรับมากกว่ามาตรา 194 ดังนั้น เพื่อให้อัตราโทษปรับในมาตราดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและเพื่อให้ผู้ต้องโทษเกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะต้องฝ่าฝืนคำสั่งศาล จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับในมาตรา 194 เป็น “ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

6. จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 และ 49 พบประเด็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง ไร้จิต หรือจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตาม มาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

และมาตรา 65 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง ไร้จิต หรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น

และจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 พบว่าอำนาจในการพิจารณาออกคำสั่งให้นำตัวผู้มีจิตบกพร่อง ไร้จิต หรือจิตฟั่นเฟือนไปควบคุมตัวและทำการรักษาที่สถานพยาบาล คืออำนาจของศาล และต้องเป็นกรณีที่ได้มีการยื่นคำร้องต่อศาลหรือมีการพิจารณาคดีต่อศาลเท่านั้น ซึ่งกรณีดังกล่าวศาลสามารถสั่งให้นำตัวผู้ที่ป่วยเป็นโรคจิตไปทำการรักษาได้เฉพาะกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาล หากกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในชั้นพนักงานสอบสวน พบผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีจิตบกพร่อง ไร้จิต หรือจิตฟั่นเฟือน และกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ตามมาตรา 65 พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง และทำความเห็นพร้อมส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการโดยไม่มีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด และปล่อยตัวผู้นั้นไป โดยไม่ได้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปทำการรักษาหรือควบคุมตัวที่สถานพยาบาลตาม มาตรา 48 ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 48 ให้อำนาจศาลเท่านั้นที่จะส่งตัวผู้กระทำความผิดไปควบคุมตัวที่สถานพยาบาล ดังนั้น หากกรณี

ในชั้นพนักงานสอบสวนและชั้นพนักงานอัยการและหากพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง พนักงานอัยการจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไปโดยไม่มีอำนาจควบคุมตัวและไม่มีการส่งตัวผู้ต้องหาไปทำการบำบัดรักษา และการปล่อยตัวผู้ต้องหาออกไปสู่สังคมโดยไม่มีการรักษา อาจจะมาซึ่งปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในขณะที่ที่มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สามารถรู้สึกผิดชอบในขณะกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 เพื่อสามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้ทำการไต่สวนและส่งตัวผู้กระทำความผิดไปบำบัดรักษาก่อนที่จะปล่อยตัวผู้นั้นออกสู่สังคม

อนึ่ง จากการศึกษาค้นคว้าของผู้เขียนพบว่าประเด็นดังกล่าวสำนักงานอัยการสูงสุดเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 48 กรณีพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา เนื่องจากเข้าลักษณะตามมาตรา 65 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้พนักงานอัยการได้แสดงบทบาทอำนาจความยุติธรรมและแสดงการรับผิดชอบในการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่สังคมในภายหลังจากการส่งคดีควบคุมกันไปด้วย โดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48/1 มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 48/1 มีสาระสำคัญดังนี้ “กรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่ไม่ต้องรับโทษ เนื่องจากเป็นผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนตามมาตรา 65 วรรคแรก และเห็นว่า การปล่อยตัวผู้ต้องหาดังกล่าวจะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน พนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ส่งผู้ต้องหาไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล ให้ศาลทำการไต่สวนตามคำร้องของพนักงานอัยการ และหากศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องหาเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชนก็ให้นำความในมาตรา 48 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

นอกจากนั้นสำนักงานอัยการสูงสุดยังเห็นว่า ปัจจุบันยังมีบุคคลที่มีสภาพจิตไม่ปกติตามมาตรา 65 และยังไม่ได้ก่อเหตุร้าย แต่เกรงว่าน่าจะก่อเหตุร้ายขึ้น และประมวลกฎหมายอาญาก็มิได้บัญญัติถึงกรณีนี้เช่นกัน ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาคู่ครองสังคมจากการก่อเหตุร้ายของบุคคลที่จิตไม่ปกติให้ครบวงจร จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็นมาตรา 48/2 ดังต่อไปนี้

มาตรา 48/2 มีสาระสำคัญดังนี้ “เมื่อพนักงานสอบสวนพบเห็นหรือได้รับแจ้งจากผู้พบเห็นบุคคลมีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เพราะเป็นผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนตามมาตรา 65 วรรคแรก ให้พนักงานสอบสวนส่งให้แพทย์ตรวจผู้นั้น เสร็จแล้วให้เรียกแพทย์มาให้ถ้อยคำหรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด ในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนที่น่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นให้พนักงานสอบสวนแจ้งเรื่องพร้อมทั้งส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา และให้นำความในมาตรา 48/1 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ปัจจุบันร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวยังไม่มีฉบับบังคับใช้ ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48/1 และ 48/2 ดังที่กล่าวมาข้างต้น และหากกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับคงเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประชาชน และต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ปัจจุบันหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือชั้นศาล ซึ่งทั้งสามหน่วยงานดังกล่าวถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย และมีบทบาทสำคัญในการที่จะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานแรกและเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดและพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลย นอกจากหน้าที่ดังกล่าวพนักงานสอบสวนยังต้องคำนึงถึงมาตรการเพื่อความปลอดภัยซึ่งถือว่าเป็นมาตรการในการช่วยลดปริมาณอาชญากรรมของสังคมทางอ้อม กล่าวคือ นอกจากพนักงานสอบสวนจะรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่สามารถจะนำมาบังคับใช้กับมาตรการเพื่อความปลอดภัยได้ โดยการรวบรวมประวัติภูมิหลัง ความประพฤติส่วนตัวของผู้กระทำความผิด ครอบครัว ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบข้างของผู้กระทำความผิด ส่งพร้อมสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาสั่งสำนวน ตลอดจนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ดังนั้น รัฐบาลหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานดังกล่าวควรกำหนดนโยบายให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ควรกำหนดมาตรการหรือกำหนดนโยบายและออกคำสั่งให้พนักงานสอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 และ 138 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานอัยการ ตลอดจนผู้พิพากษานำมาพิจารณาเพื่อประกอบดุลพินิจในการพิจารณาสั่งสำนวนและพิจารณาพิพากษาบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต่อไป

และจากการศึกษาพบว่าสำนักงานอัยการสูงสุดมีระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 71 และในหมวด 6 กำหนดมาตรการในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้แต่พบว่าในชั้นพนักงานอัยการไม่มีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างจริงจังซึ่งอาจจะเป็นเพราะพนักงานอัยการไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิดหรืออาจจะเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาไม่มีนโยบายในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเพื่อให้การบังคับใช้เกิดผลเป็นรูปธรรมหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม ควรออกคำสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชา กล่าวคือ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตลอดจนผู้พิพากษานำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้อย่างจริงจังและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดปริมาณอาชญากรรมของสังคมในทางอ้อม และเป็นการลดปริมาณความแออัดของนักโทษในเรือนจำ

## เอกสารอ้างอิง

### ภาษาไทย

กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย.(2533). การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย.

คณิต ณ นคร.(2551). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : วิญญูชน)

คณิต ณ นคร และคณะ. (2553). แบบรายงานความก้าวหน้าของการศึกษาโครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย.

แคลเลีย วิเศษรัตน์.(2551).การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา:ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริง

ประกอบการดำเนินคดี. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

จิตติ ดิงศภัทย์.(2518).คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 ตอน 2,พิมพ์ครั้งที่ 4

(พระนคร; แสงทองการพิมพ์)

ธานี วรภัทร์ .(2553). กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ธานี วรภัทร์.(2554).วิกฤตราชทัณฑ์ วิกฤตกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (กรุงเทพฯ :วิญญูชน.)

พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2557.

รายงานสถิติผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ระหว่างปี 2551 – 2555 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม 2555)

หยุด แสงอุทัย.(2520). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป , พิมพ์ครั้งที่ 14 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

หยุด แสงอุทัย .(2549). “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” นิติสารัน ฉบับเดือนกรกฎาคม – กันยายน.

อุทิศ แสนโกศิก.(2513).“วัตถุประสงค์ของการลงโทษ.” บทบัณฑิตย.

\_\_\_\_\_. (2515). “หลักกฎหมายอาญา: การลงโทษ.” อุทิศนุสรณ์.

#### ภาษาต่างประเทศ

Jerome Michael and Herbert Wechsler.(1940) Criminal Law and its Administration.

J.D.mabbott.(1972).“Punishment as a Corollary of Rule-Breaking.” In Contemporary

Punishment: Views, Explanation and Justification eds.